

prima instanță, Judecătoria Comrat, sediul Central (jud: V. Hudoba)
instanța de apel, Curtea de Apel Comrat (jud: G. Colev, A. Curdov, M. Galupa)

DECIZIE

11 iulie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Galina Stratulat
Dumitru Visternicean
Nicolae Craiu
Dumitru Mardari
Ala Cobăneanu

examinând admisibilitatea recursului declarat de către Compania Publică
„Gagauziya Radio Televizionu”,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată înaintată de Valentina
Ianișoglu împotriva Companiei Publice „Gagauziya Radio Televizionu” cu privire
la încasarea datoriei la salariu,

împotriva deciziei din 13 decembrie 2017 a Curții de Apel Comrat prin care s-
a admis apelul declarat de Valentina Ianișoglu și s-a casat hotărârea din 11 august
2017 a Judecătoriei Comrat, sediul Central cu pronunțarea unei noi hotărâri de
admitere a acțiunii

c o n s t a ț ă :

La 06 septembrie 2016, Valentina Ianișoglu a depus cerere de chemare în
judecată împotriva Companiei Publice „Gagauziya Radio Televizionu” cu privire
la încasarea datoriei la salariu.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că la 09 august 2013 a fost aleasă în
funcție de secretar al Consiliului de Observatori a Companiei Publice „Gagauziya
Radio Televizionu”.

A relatat că în conformitate cu decizia nr. 7 din 21 august 2013 Consiliului de
Observatori a Companiei Publice „Gagauziya Radio Televizionu” i-a fost stabilită
remunerația pentru executarea obligațiilor și funcțiilor secretarului Consiliului de
Observatori a Companiei Publice „Gagauziya Radio Televizionu” în mărime de 4
050 de lei, din momentul numirii în funcție.

Reclamanta a afirmat că, în conformitate cu art. 142, alin. (1) Codul muncii și
art. 30, alin. (1), lit. b) al Legii salarizării nr. 847-XV din 14 februarie 2002,
salariul se plătește periodic, în zilele de lucru stabilite în contractul colectiv de
muncă sau în contractul individual de muncă, dar nu mai rar decât odată pe lună
pentru salariații remunerați în baza salariilor lunare ale funcției.

Astfel, reclamanta a susținut că contrar exigențelor legii referitoare la modul
și termenul de plată a salariului, Compania Publică „Gagauziya Radio

Televizionu” nu i-a plătit salariul stabilit pentru perioada 11 iulie 2013 - 31 martie 2016, iar datoria la situația din 01 august 2016 constituia suma de 132 300 de lei.

Reclamanta a solicitat încasarea din contul Companiei Publice „Gagauziya Radio Televizionu” în beneficiul său a restanței la salariu în sumă de 132 300 de lei.

Prin hotărârea din 11 august 2017 a Judecătoriei Comrat, sediul Central a fost respinsă ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Valentina Ianișoglu împotriva Companiei Publice „Gagauziya Radio Televizionu” cu privire la încasarea datoriei la salariu.

La 14 august 2017, Valentina Ianișoglu a depus cerere de apel împotriva hotărârii din 11 august 2017 a Judecătoriei Comrat, sediul Central.

Prin decizia din 13 decembrie 2017 a Curții de Apel Comrat a fost admis apelul declarat de către Valentina Ianișoglu. A fost casată hotărârea din 11 august 2017 a Judecătoriei Comrat, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Valentinei Ianișoglu împotriva Companiei Publice „Gagauziya Radio Televizionu” cu privire la încasarea datoriei la salariu, cu emiterea unei noi hotărâri, prin care cererea de chemare în judecată a Valentinei Ianișoglu a fost admisă. A fost încasat de la Compania Publică „Gagauziya Radio Televizionu” în beneficiul Valentinei Ianișoglu datoria la salariu în mărime de 132 300 de lei. A fost încasat de la Compania Publică „Gagauziya Radio Televizionu” taxa de stat la depunerea acțiunii în beneficiul statului în mărime de 3 969 de lei, precum și la depunerea cererii de apel în mărime de 2 976 de lei, de achitarea cărora reclamanta a fost scutită.

La 09 februarie 2018, Compania Publică „Gagauziya Radio Televizionu” a declarat recurs împotriva deciziei din 13 decembrie 2017 a Curții de Apel Comrat.

În motivarea recursului a indicat că consideră neîntemeiată decizia instanței de apel, deoarece la emiterea acesteia instanța nu a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei.

A reliefat că concluziile instanței de apel expuse în decizie vin în contradicție cu circumstanțele de fapt ale cauzei, mai mult instanța nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată, precum și au fost încălcate și aplicate greșit normele de drept material.

Recurenta a mai afirmat că instanța de apel nu a reținut spre examinare faptul că Consiliului de Observatori a Companiei Publice „Gagauziya Radio Televizionu” nu a fost în drept de a stabili intimitatei salariu de funcție în mărime de 4 050 de lei, deoarece nu dispunea de competențe în acest sens.

Compania Publică „Gagauziya Radio Televizionu” a solicitat casarea deciziei din 13 decembrie 2017 a Curții de Apel Comrat și menținerea hotărârii din 11 august 2017 a Judecătoriei Comrat, sediul Central.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Curtea de Apel Comrat a pronunțat decizia contestată la 13 decembrie 2017.

Astfel, recursul declarat de către Compania Publică „Gagauziya Radio Televizionu” la 09 februarie 2018, este în termen.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) Cod de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre

necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

Prin încheierea din 04 iulie 2018 a Curții Supreme de Justiție, recursul declarat de către Compania Publică „Gagauziya Radio Televizionu” a fost considerat admisibil și a fost fixat spre examinare într-un complet de 5 judecători, pentru examinarea fondului recursului.

În conformitate cu art. 441 Codul de procedură civilă în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

În conformitate cu art. 444 Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat, prin prisma argumentelor invocate, a materialelor din dosar și în conformitate cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea speței date, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat și va casa decizia instanței de apel, cu remiterea cauzei la rejudecare, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445, alin. (1), lit. c) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432, alin. (4) Cod de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În conformitate cu art. 118, alin. (1), (3) Cod de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel. Circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a pricinii sunt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

Articolul 130, alin. (2), (3), (4) Cod de procedură civilă, statuează că, nici un fel de probe nu au pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la relevanța, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea pricinii. Ca rezultat al aprecierii probelor, instanța judecătorească este obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele.

În conformitate cu art. 239 Cod de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședința de judecată.

Articolul 241, alin. (5), (6) Cod de procedură civilă, stabilește că, în motivare se indică: circumstanțele pricinii, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța. Dispozitivul cuprinde concluzia instanței judecătorești privind admiterea sau respingerea integrală sau parțială a acțiunii, repartizarea cheltuielilor de judecată, calea și termenul de atac al hotărârii.

Astfel, actele cauzei atestă că la 06 septembrie 2016 Valentina Ianișoglu a depus cerere de chemare în judecată împotriva Companiei Publice „Gagauziya Radio Televizionu” cu privire la încasarea datoriei la salariu în sumă de 132 300 de lei.

Prima instanță fiind investită cu examinarea cauzei prin hotărârea din 11 august 2017 a respins ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Valentina Ianișoglu împotriva Companiei Publice „Gagauziya Radio Televizionu” cu privire la încasarea datoriei la salariu.

Pe când, Curtea de Apel Comrat prin decizia din 13 decembrie 2017 a admis apelul declarat de către Valentina Ianișoglu. A casat hotărârea din 11 august 2017 a Judecătoriei Comrat, sediul Central și a emis o hotărâre nouă prin care a admis cererea de chemare în judecată și a dispus încasarea din contul Companiei Publice „Gagauziya Radio Televizionu” în beneficiul Valentinei Ianișoglu datoriei la salariu în mărime de 132 300 de lei. A încasat de la Compania Publică „Gagauziya Radio Televizionu” taxa de stat la depunerea acțiunii în beneficiul statului în mărime de 3 969 lei, precum și la depunerea cererii de apel în mărime de 2 976 lei, de achitarea cărora reclamanta a fost scutită.

Judecând cauza în ordine de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că instanța de apel a examinat cauza cu aplicarea eronată a normelor de drept material și eronat a apreciat circumstanțele cauzei.

Așadar, actele cauzei cert denotă că în baza dispoziției nr. 6 din 09 august 2013 emisă în baza procesului-verbal nr. 1 din 11 iulie 2013 a Consiliului de Observatori a Companiei Publice „Gagauziya Radio Televizionu”, Valentina Ianișoglu a fost numită în funcția de secretar al Consiliului de Observatori a Companiei Publice „Gagauziya Radio Televizionu”.

În cadrul ședinței din 21 august 2013 a Adunării Consiliului de Observatori a Companiei Publice „Gagauziya Radio Televizionu” s-a luat act de necesitatea achitării remunerației secretarului Consiliului de Observatori a Companiei Publice „Gagauziya Radio Televizionu”, Valentina Ianișoglu pentru luna iulie - august 2013, până la efectuarea modificărilor în Legea privind televiziunea și radio a Găgăuziei.

Urmare a ședinței supra indicate la 21 august 2013 președintele Consiliului de Observatori a Companiei Publice „Gagauziya Radio Televizionu” a emis dispoziția nr. 7 prin care a dispus de a încheia cu Valentina Ianișoglu contract individual de muncă, precum și a-i achita remunerația pentru luna iulie-august 2013.

Ulterior, la 19 septembrie 2013 Companiei Publice „Gagauziya Radio Televizionu” a încheiat contract individual de muncă cu Valentina Ianișoglu.

Conform pct. 3 al contractului individual de muncă termenul contractului a fost stabilit de la 11 iulie 2013 până la 31 decembrie 2013, iar potrivit pct. 4 remunerația a fost stabilită în mărime de 4 050 de lei.

Reieșind din cele supra relatate Colegiul consideră neîntemeiate concluziile instanței de apel în sensul admiterii acțiunii înaintate de Valentina Ianișoglu, în cazul în care a dat o apreciere eronată materialului probator.

Or, însăși instanța de apel indică în motivarea soluției sale că potrivit pct. 49 a Regulamentului privind statutul de drept al Consiliului de Observatori al instituției publice regionale a audiovizualului Compania Publică „Gagauziya Radio Televizionu”, mărimea remunerației secretarului Consiliului de Observatori se stabilește de consiliu, făcând referire la dispoziția nr. 7 din 21 august 2013.

Aici, Colegiul consideră necesar a menționa că într-adevăr conform dispoziției nr. 7 din 21 august 2013 emisă de președintele Consiliului de Observatori a Companiei Publice „Gagauziya Radio Televizionu” s-a dispus a încheia cu Valentina Ianișoglu contract individual de muncă, precum și a achita remunerația pentru luna iulie-august 2013, în mărime de 4 050 de lei.

Însă, la caz, urmează a reitiera că dispoziția nr. 7 din 21 august 2013 a fost emisă în baza procesului-verbal al adunării Consiliului de Observatori a Companiei Publice „Gagauziya Radio Televizionu”, iar ca rezultat al petrecerii adunării respective Consiliul a luat act despre propunerea de achitare a remunerației secretarului Consiliului, fără a fi specificată mărimea remunerației care urmează ai fi achitată.

Astfel, instanța de apel nu a dat nici o apreciere faptului neconcordanțelor dintre procesul-verbal nr. 5 din 21 august 2013 al Consiliului de Observatori a Companiei Publice „Gagauziya Radio Televizionu” și dispoziția nr. 7 din 21 august 2013, emisă în baza procesului-verbal nominalizat, de către președintele Consiliului de Observatori a Companiei Publice „Gagauziya Radio Televizionu”.

Reieșind din cele relatate, Colegiul consideră că instanța de apel la adoptarea hotărârii urma să aprecieze dacă președintele Consiliului de Observatori a Companiei Publice „Gagauziya Radio Televizionu” la emiterea dispoziția nr. 7 din 21 august 2013 a fost în drept să stabilească o remunerație secretarului Consiliului în mărime de 4 050 de lei, în cazul în care la adunarea Consiliului de observatori nu s-a votat pentru o asemenea remunerație, mai mult ca atât și pentru o asemenea perioadă.

Distinct de cele supra relatate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că decizia instanței de apel a fost adoptată arbitrar, fără o apreciere a argumentelor și probelor invocate de apelant și intimat coroborate la normele materiale aplicabile speței, iar faptul dat indică incontestabil la încălcarea de către instanța de apel a normelor de drept procedural, precum și la examinarea superficială și evazivă atât a apelului, cât și a cauzei deduse judecării, fără a fi verificată în condițiile legii temeinicia pretențiilor înaintate.

În acest sens, Colegiul remarcă că instanța de apel verificând legalitatea și temeinicia hotărârii primei instanțe a constatat că cauza a fost soluționată greșit de prima instanță, cu aplicarea eronată a normelor materiale și procedurale, emițând o hotărâre nouă de admitere a apelului, în lipsa unei argumentări ample.

La acest capitol, Colegiul consideră necesar a menționa că, instanța de apel nu a reținut și nu a dat o apreciere justă hotărârii din 11 august 2017 a Judecătorei Comrat, sediul Central.

Or, instanța de apel avea obligația rezultând din prevederile art. 373, alin. (2) Cod de procedură civilă, de a da un răspuns cert referitor la relevanța unui înscris sau altuia. Instanța de judecată fiind obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele, rezultând din prevederile art. 130 alin. (4) Cod de procedură civilă.

În cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit în cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat-o posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a art. 6§1 CEDO (cauza Hiro Balani vs. Spania, 1994). Instanțele trebuie să răspundă la argumentele esențiale ale părților, dar măsura în care se aplică această obligație poate varia în funcție de natura hotărârii și, prin urmare, trebuie apreciată în baza circumstanțelor cauzei.

Tot aici, este de menționat că în cadrul soluționării cauzei probele din dosar se cercetează doar în ansamblul și în interconexiunea acestora, or, instanța de judecată este obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele.

Mai mult, în conformitate art. 390 alin. (1) lit. e), f) Cod de procedură civilă, decizia instanței de apel trebuie să conțină motivele concluziilor instanței de apel și referirea la legea guvernantă și concluziile instanței de apel în urma examinării apelului.

În sensul art. 6 CEDO, instanțele de judecată trebuie să indice, cu suficientă claritate, motivele pe care se întemeiază hotărârile, iar având în vedere caracterul determinant al concluziilor sale, noțiunile ce implică o apreciere a faptelor supuse examinării. CtEDO, în cauza Suominen vs. Finlanda, a reținut că „... o funcție a unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. Mai mult ca atât, o hotărâre motivată oferă părții posibilitatea să o conteste, precum și posibilitatea de a revedea decizia de către instanța de recurs. Doar prin adoptarea unei decizii motivate poate avea loc un control public a administrării justiției”.

Totodată, în cauza Van de Hurk împotriva Țărilor de Jos, 19 aprilie 1994, Curtea a statuat că dreptul la un proces echitabil nu poate fi considerat efectiv decât dacă cererile și observațiile părților sunt într-adevăr „auzite”, adică examinate conform normelor de procedură de către tribunalul sesizat.

Altfel spus, art. 6 impune „tribunalului” obligația de a proceda la o examinare efectivă a mijloacelor, argumentelor și al elementelor de probă ale părților, cel puțin pentru a le aprecia relevanța”. CtEDO nu își propune să garanteze drepturi teoretice sau iluzorii, ci drepturi concrete și efective (cauza Artico v. Italiei, Hotărârea din 13 mai 1980, seria A nr. 37, p. 16, paragraful 33).

Prin urmare, instanța de apel nu și-a executat în deplină măsură obligația legală de a motiva hotărârea luată și de a argumenta menținerea hotărârii primei instanțe.

Așadar, dreptul de a fi auzit a fost încălcat, or dreptul în cauză include nu doar posibilitatea de a aduce argumente instanței, dar de asemenea o obligație

corespunzătoare a instanței de a arăta, în motivarea sa, motivele pentru care anumite argumente au fost acceptate sau respinse, ceea ce nu a fost îndeplinit de instanța de apel.

În consecință, Colegiul verificând conținutul deciziei contestate, în raport cu materialele dosarului, argumentele invocate în recurs, conchide că instanța de apel s-a referit în mod declarativ la normele dreptului material pe care le-a considerat aplicabile speței, fără să se expună asupra circumstanțelor concrete ale cauzei și probelor administrate în cadrul judecării cauzei pe care se întemeiază concluziile privitoare la aceste circumstanțe, și fără a indica motivele pentru care argumentele invocate de intimat nu au fost reținute, nefiind supuse aprecierii.

Este de menționat că actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți.

Mai mult, hotărârea trebuie să se fondeze pe lege, trebuie să rezolve, într-o manieră certă, explicit sau implicit, toate cererile invocate de părți, ceea ce în speță lipsește.

Or, în sensul principiului procesului echitabil, garantat de art. 6 CEDO, motivarea hotărârilor este o garanție pentru părți că cererile lor au fost analizate cu atenție și oferă posibilitatea exercitării controlului judiciar.

Interpretarea pe care judecătorul o face în legătură cu motivele de fapt și de drept care i-au format convingerea, în sensul unei anumite soluții trebuie să fie clară și simplă, precisă, concisă și fermă, să aibă putere de convingere. Nemotivarea hotărârii sau o motivare necorespunzătoare vor atrage casarea ei.

Din considerentele menționate, pornind de la faptul că această eroare admisă la judecarea cauzei în instanța ierarhic inferioară nu poate fi corectată de instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de Compania Publică „Gagauziya Radio Televizionu” și a casa integral decizia instanței de apel, cu remiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Comrat, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel, pentru a concluziona sub aspectul temeiniciei/ netemeiniciei acțiunii, urmează să verifice cerințele prin prisma argumentelor și probelor atât a părții reclamante, cât și a părții pârâte, rezultând din prevederile art. 130 alin. (1) Cod de procedură civilă, conform căruia instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege, ca în consecință soluția adoptată să fie certă și coerentă. Caracterul peremptoriu al concluziei instanței de judecată, urmează a fi stabilit în coraport cu circumstanțele pricinii, probele administrate și cercetate și normele de drept material aplicabile raportului litigios.

În conformitate cu prevederile art. 445, alin. (1), lit. c) și alin. (3) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul declarat către Compania Publică „Gagauziya Radio Televizionu”.

Se casează integral decizia din 13 decembrie 2017 a Curții de Apel Comrat, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Valentina Ianișoglu împotriva Companiei Publice „Gagauziya Radio Televizionu” cu privire la încasarea datoriei la salariu și se trimite cauza spre rejudecare la Curtea de Apel Comrat, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Galina Stratulat

judecătorii

Dumitru Visternicean

Nicolae Craiu

Dumitru Mardari

Ala Cobăneanu